

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της

Α. ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Θέμα Α

A1. Σύμφωνα με τον συντάκτη του Κειμένου 1, η κλιματική αλλαγή προκαλεί αύξηση θερμοκρασίας του πλανήτη και καύσωνες, με αποτέλεσμα χιλιάδες νεκρούς, ακόμα και σε περιοχές με χαμηλές συνήθως θερμοκρασίες. Η συνεχής αυτή αύξηση θερμοκρασιών σε συνδυασμό με την υψηλή υγρασία εγκυμονούν τον θανατηφόρο κίνδυνο της υπερθερμίας και την προοπτική ορισμένες περιοχές να καταστούν ακατοίκητες ή αβίωτες για τους ανθρώπους. Τον κίνδυνο αυτό επιτείνει το λιώσιμο του παγωμένου υπεδάφους στην Αρκτική, που απελευθερώνει επιβλαβή χημικά αέρια στην ατμόσφαιρα, δημιουργώντας προβλήματα στους κατοίκους και δυσχεραίνοντας την επιβίωση. (85 λέξεις)

Μορφή περίληψης: εστίαση σε απόψεις του κειμένου για ένα θέμα.

(Στοιχεία αξιολόγησης: η αποφυγή λεπτομερειών-παραδειγμάτων, ο συνδυασμός επιμέρους πληροφοριών, η σύνδεση των νοημάτων/ιδεών.

Θέμα Β

B1. Ερώτηση κατανόησης

Στην τρίτη παράγραφο ο συντάκτης του Κειμένου 2 εκφράζει την επιθυμία του να έρθουν στο προσκήνιο και την εξουσία οι απλοί καθημερινοί άνθρωποι και οι αξίες τους, όσοι συνεισφέρουν με την επίπονη εργασία τους στην προστασία της φύσης και την απάλυνση του ανθρώπινου πόνου. Αλλά και η αθωότητα και η ζωντάνια των παιδιών, που θα αντικαταστήσουν την ψυχρότητα και την υποκρισία της εξουσίας. (63 λέξεις)

B2. α. Μέσα πειθούς

1. Ο συγγραφέας, επιδιώκοντας να στηρίξει την σχέση κλιματικής αλλαγής και ανόδου της θερμοκρασίας, επικαλείται:

- **Γεγονότα:** οι φετινοί καύσωνες σε διάφορες περιοχές του πλανήτη / το μεγάλο κύμα καύσωνα που γνώρισε η Ευρώπη το 2019 με τους δύομιση χιλιάδες νεκρούς.
- **Πορίσματα ερευνών** που τεκμηριώνουν την συσχέτιση κλιματικής αλλαγής και καυσώνων: Μια μελέτη (<https://www.nature.com/articles/d41586-019-02071-z>) εκτίμησε ότι... Το 2016 μια μελέτη των Εθνικών Ακαδημιών των ΗΠΑ (<https://www.nap.edu/download/21852>) υποστήριξε ότι...

2. Ο συγγραφέας για να στηρίξει την ανησυχία του για πιθανή αποτυχία των έως τώρα προσπαθειών για την αναχαίτιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, χρησιμοποιεί:

- **Στατιστικά στοιχεία από τον Παγκόσμιο Μετεωρολογικό Οργανισμό:** υπάρχει πιθανότητα 20% η μέση παγκόσμια θερμοκρασία να φτάσει ανάμεσα στο 2020 και το 2024 την αύξηση 1,5 βαθμού Κελσίου... αύξηση που υποτίθεται ότι είναι το όριο που πρέπει να σταματήσει με βάση τη συμφωνία του Παρισιού του 2015. Δηλαδή, σύντομα θα είμαστε εκεί ακριβώς που υποτίθεται ότι θέλουμε να αποφύγουμε να πάμε.

β. Σύγκριση κειμένων αναφοράς ως προς τη λειτουργία της γλώσσας και το ρηματικό πρόσωπο

1. Ως προς τη λειτουργία της γλώσσας:

- Στο Κείμενο 1 οι λέξεις χρησιμοποιούνται με τη δηλωτική / κυριολεκτική σημασία και κυριαρχεί η **αναφορική λειτουργία** της γλώσσας: «μεσοσταθμική αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη», «χαρακτηριστικό φαινόμενο που σχετίζεται με την κλιματική αλλαγή», «Τα φαινόμενα πολύ υψηλών θερμοκρασιών στο Βόρειο Ημισφαίριο το 2018».
- Στο απόσπασμα από το Κείμενο 2 κυριαρχεί η **ποιητική λειτουργία** της γλώσσας: είναι ισχυρή η παρουσία της **παρομοίωσης** «(Ο κόσμος) καίγεται, σαν να είναι ο πυρετός του αυτός» και των **μεταφορών** «έσυρα τα πόδια μου κίτρινη πόλη», «είμαι ένα ποντίκι που γράφει», «η Ελλάδα είναι ένας μικρούλης κήπος που ξεραίνεται» και της **εικόνας** «αγκάλιασα ένα δέντρο να παρηγορηθούμε».

Αυτό συμβαίνει, επειδή ο συντάκτης του Κειμένου 1 ενδιαφέρεται κυρίως για το περιεχόμενο, τη μετάδοση της συγκεκριμένης πληροφορίας και την κατανόησή της από τον αναγνώστη και την πειθώ (να πείσει για τη σχέση κλιματικής αλλαγής και ακραίων υψηλών θερμοκρασιών και για τους μελλοντικούς κινδύνους). Αντίθετα, ο συντάκτης του Κειμένου 2 επιδιώκει να εκφράσει και να προκαλέσει συναισθήματα (αγωνία, ανησυχία, αίσθημα ευθύνης κ.ά.) μέσα από τον μεταφορικό και εικονοπλαστικό λόγο.

2. Ως προς το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο:

Στο Κείμενο 1 κυριαρχεί το **γ' ρηματικό πρόσωπο** («Παρότι υπολογίζεται ως μια μεσοσταθμική αύξηση... η εμφάνιση ολοένα και πιο συχνών μεγάλων καυσώνων είναι ένα χαρακτηριστικό φαινόμενο... Το 2019 η Ευρώπη αντιμετώπισε ένα από ένα μεγαλύτερα κύματα καύσωνα... »), το οποίο προσδίδει **αντικειμενικότητα** στον λόγο και ανταποκρίνεται στο επιβαλλόμενο απρόσωπο ύφος ενός άρθρου. Δευτερευόντως, χρησιμοποιείται το **α' πληθυντικό** πρόσωπο (« κινδυνεύουμε να φτάσουμε σε μια συνθήκη..., που το βλέπουμε να... »), όταν ο αρθρογράφος δηλώνει την καθολικότητα των καταστάσεων (κάτι που αφορά όλους τους ανθρώπους) και επιδιώκει να δημιουργήσει κλίμα επικοινωνίας και προσέγγισης με τον αναγνώστη.

Αντίθετα, το Κείμενο 2 είναι μια καταγραφή σε **α' ενικό** προσωπικών σκέψεων και συναισθημάτων. Ο συντάκτης του δεν ενδιαφέρεται να παρουσιάσει μια αντικειμενική πραγματικότητα, αλλά να εκφράσει την υποκειμενική / προσωπική βίωσή της: «Δεν ξέρω τι αίτημα ναβάλω..., πήγα κι αγκάλιασα ένα δέντρο..., δεν ξέρω τι να κάνω ή τι να πω...,θα ήθελα να ψηφίσω... ».

B3. α. Σχήματα λόγου

1. **Παρομοίωση:** «καίγεται, σαν να είναι ο πυρετός του αυτός».
2. **Μεταφορά:** «Ο κόσμος θέλει γιατροπόρεμα»

β. Χωρίο στο οποίο:

1. ο συντάκτης του Κειμένου 1 εκφράζει:

- **πρόβλεψη:** Θα έχουμε πλέον περιοχές που για σημαντικό διάστημα θα αντιμετωπίζουν ακραία ζέστη και υψηλή υγρασία, από ένα σημείο και μετά ακατοίκητες.

2. ο συντάκτης του Κειμένου 2 εκφράζει:

- i. **Επιθυμία / ευχή:** Επόμενο πρωθυπουργό θα ήθελα να ψηφίσω κάποιον κηπουρό.
- ii. **Αποφασιστικότητα / βεβαιότητα:** Όπου πάω, θα οργανώσω αναδασώσεις. Θα φροντίσω το κάθε παιδί να υιοθετήσει ένα δέντρο. Θα κάνω φίλους, έναν κηπουρό...

Θέμα Γ

Γ1. Ερμηνευτικό σχόλιο

Ερωτήσεις ερμηνευτικού διαλόγου για τη σύνθεση του ερμηνευτικού σχολίου

1. Το ποίημα περιέχει μια σειρά προτροπές. Να εντοπίσετε τις δύο βασικότερες και να εξηγήσετε τη σημασία τους.
2. Σε ποιον πιστεύετε ότι απευθύνει τις προτροπές του το ποιητικό υποκείμενο;
3. «Έρχονται δύσκολες ημέρες»: Τι εννοεί το ποιητικό υποκείμενο; Με ποια εκφραστικά μέσα αυτές αποδίδονται; Πώς συνδέεται αυτό με την αρχική προτροπή του;
4. Πώς περιγράφεται στο ποίημα η τηλεοπτική πραγματικότητα; Τι προτρέπει το ποιητικό υποκείμενο την σύντροφό του σε σχέση με αυτό;
5. Πώς περιγράφεται η πραγματικότητα που ζει το ποιητικό υποκείμενο και με ποιο εκφραστικό μέσο αισθητοποιείται;

Ερμηνευτικό σχόλιο	
Το ποιητικό υποκείμενο προτείνει στη σύντροφό του να βγουν από την παθητικότητα και τη μόνωση του σπιτιού στη φύση και στις πλατείες, για να ζήσουν ενεργά τη ζωή ενάντια σε όσα τους θλίβουν και τους αλλοτριώνουν.	Απάντηση στο ερώτημα
Η καταθλιπτική πραγματικότητα αισθητοποιείται με εικόνες: τα «καμένα» τοπία από τις πυρκαγιές, η καταστροφή των οποίων αποκαλύπτεται στη σύγκριση με την εικόνα της αλλοτινής τους ομορφιάς («πουλιά και πεύκα... δέντρα που ήτανε»), η προφητική εικόνα τιμωρίας όλων «από τον έσχατο ως τον πρώτο» για την καταστροφή («έρχονται φλόγες απ' τα δάση και μια φωτιά να μας δικάσει») και οι τηλεοπτικές εικόνες αποχαύνωσης («τσόντες, πολιτικούς και ρώγες») και απανθρωποποίησης («έγχρωμο τον πόνο, φονικά και φλόγες»). Το ποιητικό υποκείμενο προτρέπει επίμονα σε δεύτερο πρόσωπο τη σύντροφό του («Έλα να πάμε... Έλα και πάρε με... Έλα να βγούμε... ») -και εμμέσως τον αναγνώστη- να δραπετεύσουν από αυτή την καταθλιπτική ατμόσφαιρα και να πραγματοποιήσουν την κυριακάτικη εκδρομή στην ύπαιθρο για να ξεκουραστούν. Γιατί θα χρειαστεί να έχουν δυνάμεις για να αντιμετωπίσουν «δύσκολες μέρες» που αποδίδονται με την παρομοίωση «μουτζουρωμένες σαν Δευτέρες».	Κειμενικοί δείκτες 1: Εικόνες Κειμενικός δείκτης 2-3: β' πρόσωπο/ προτροπές - παρομοίωση
Κατά τη γνώμη μου, αξίζει να ακολουθούμε τις προτροπές του ποιητικού υποκειμένου και να μην επιτρέπουμε στις θλιβερές συχνά καταστάσεις, να μας υποτάσσουν ψυχολογικά, και να μας οδηγούν στην παραίτηση και την τηλεοπτική αποξένωση. (206 λέξεις)	Κλείσιμο του σχολίου - προσωπική τοποθέτηση

Θέμα Δ

Δ1. Παραγωγή λόγου

Τύπος κειμένου: άρθρο σε διαδικτυακό τόπο

Αφορμή (πιθανή): η μελέτη του κειμένου 2 στον ίδιο διαδικτυακό τόπο
Πομπός: μαθητής, **δέκτες:** συμπολίτες –αναγνώστες του άρθρου
Τύπος προβληματισμού: ανάπτυξη/σχολιασμός άποψης του κειμένου

Ερώτημα α΄ και β΄: επιχειρηματολογία

Στοιχεία αξιολόγησης: η εξήγηση των λόγων που καθιστούν απαραίτητη την αλλαγή της καθημερινής στάσης ζωής των ανθρώπων σε αναπτυγμένες χώρες, η αιτιολογημένη απάντηση στο δεύτερο ερώτημα και η επισήμανση άλλων φορέων που μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, η σύνδεση των ιδεών, η ορθή έκφραση, η ανταπόκριση του μαθητικού κειμένου στο επικοινωνιακό πλαίσιο άρθρου.

Τίτλος: Η αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης

Πρόλογος

Διάβασα πρόσφατα σε αυτόν τον διαδικτυακό τόπο ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον άρθρο του Π. Σωτήρη για την κλιματική κρίση και τις καταστροφικές της συνέπειες. Το άρθρο αυτό καταλήγει στη διαπίστωση ότι η αντιμετώπιση της προϋποθέτει –εκτός των άλλων- και την αλλαγή στην καθημερινότητα των ανθρώπων στις ανεπτυγμένες χώρες. Δύσκολα θα μπορούσε κάποιος να διαφωνήσει με την άποψη αυτή.

Κύριο μέρος

α. Σκέψεις για την αλλαγή της καθημερινότητας των ανθρώπων στις ανεπτυγμένες χώρες

Η αλλαγή της καθημερινής στάση ζωής των πολιτών σε αναπτυγμένες χώρες είναι αναγκαία για την αντιστροφή της κλιματικής κρίσης, επειδή:

- Η κλιματική κρίση είναι ανθρωπογενής, έχει δηλαδή τις ρίζες της στον τρόπο ζωής του σημερινού ανθρώπου, κυρίως των τεχνολογικά και οικονομικά προηγμένων κοινωνιών, και τις παρεμβάσεις τους στο περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, εννοώ τον καταναλωτικό τρόπο ζωής και τα επακόλουθα του: εξάντληση φυσικών πόρων, διαρκής αύξηση της παραγωγής και των απορριμμάτων, βιομηχανική ρύπανση.
- Οι απλές καθημερινές μας συνήθειες και ανέσεις, τις οποίες θεωρούμε δεδομένες στις καταναλωτικές μας κοινωνίες, αν και μεμονωμένες μας φαίνονται ασήμαντες για το περιβάλλον, σωρευτικά συνθέτουν μια τεραστίων διαστάσεων παρέμβαση πάνω στην φυσικές συνθήκες και την οικολογική ισορροπία. Και δεν είναι μόνο η αναληψία του καθενός μας που επιβαρύνει το περιβάλλον (αυθαίρετη οικοδόμηση, σπατάλη νερού, πέταγμα απορριμμάτων κ.ά.). Είναι και η συνολική ενέργεια και οι φυσικοί πόροι που καταναλώνει κάθε οικογένεια σε ετήσια βάση για τη μετακίνηση, τη διατροφή, τις διακοπές, τις ανέσεις της. Με λίγα λόγια, δεν μπορούμε ως μεμονωμένα άτομα να συνεχίζουμε να καταναλώνουμε με τον ίδιο σπάταλο ρυθμό τους φυσικούς πόρους.

β. Είναι επαρκής η αλλαγή της καθημερινή ζωής για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης;

Η αλλαγή της καθημερινή ζωής των ανθρώπων στις αναπτυγμένες χώρες δεν επαρκεί από μόνη της για την αντιστροφή της κλιματικής κρίσης. Και αυτό γιατί:

- Το περιβάλλον πλήττεται κυρίως από τις δραστηριότητες πολυεθνικών επιχειρήσεων που στο πλαίσιο του οικονομικού ανταγωνισμού και της επιδίωξης του κέρδους, λαμβάνουν αποφάσεις επιζήμιες για το περιβάλλον.
- Οι κυβερνήσεις συχνά θυσιάζουν τις περιβαλλοντικές ανάγκες προς όφελος της επιδιωκόμενης οικονομικής ανάπτυξης, μιας ανάπτυξης χωρίς μέτρο και πρόνοια για το

περιβάλλον και τον άνθρωπο: παραβλέπουν τους περιβαλλοντικούς νόμους που επιβάλλουν αυστηρούς περιορισμούς και τους οποίους οι ίδιες έχουν ψηφίσει, εκχωρούν δικαιώματα εκμετάλλευσης ευαίσθητων περιβαλλοντικά περιοχών, καθυστερούν ή ακυρώνουν αναγκαία περιβαλλοντικά έργα λόγω του κόστους, ενθαρρύνουν την αλόγιστη τουριστική εκμετάλλευση που οδηγεί στην καταστροφή περιοχών φυσικής ομορφιάς κ.ά.

- Οι κυβερνήσεις, κυρίως των πλούσιων κρατών, αρνούνται να κάνουν τις αναγκαίες υποχωρήσεις στην οικονομική τους δραστηριότητα, ώστε να υπάρξει μια παγκόσμια συμφωνία για το περιβάλλον. Ούτε τηρούν τις υποσχέσεις που δίνουν για τον περιορισμό συγκεκριμένων περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- Έτσι, δημιουργείται η αίσθηση ότι ακόμη κι αν ο πολίτης αλλάξει τρόπο ζωής τα περιβαλλοντικά προβλήματα θα συνεχίσουν να διαιωνίζονται.

Επίλογος

Η κλιματική αλλαγή, ωστόσο, είναι εδώ. Και μαζί μ' αυτήν και οι καταστροφικές της συνέπειες. Μπροστά σε αυτή την απειλή έχουμε, βέβαια, τη δυνατότητα να αντιτάξουμε τα ευεργετικά αποτελέσματα μιας παγκόσμιας συμφωνίας για την προστασία του περιβάλλοντος και την απόφασή μας για μεταβολή της καθημερινής στάσης ζωής μας. Ο συνδυασμός αυτών των δύο παραγόντων μπορεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την υπέρβαση της κρίσης, ώστε να ελπίζουμε ότι μελλοντικά θα υπάρξει ισορροπία του ανθρώπου με το περιβάλλον και τον εαυτό του.